

Wójcik, Maria

Z historii 3 klasowej Szkoły Handlowej Towarzystwa "Jedność"

Przegląd Pruszkowski nr 1, 64-67

1994

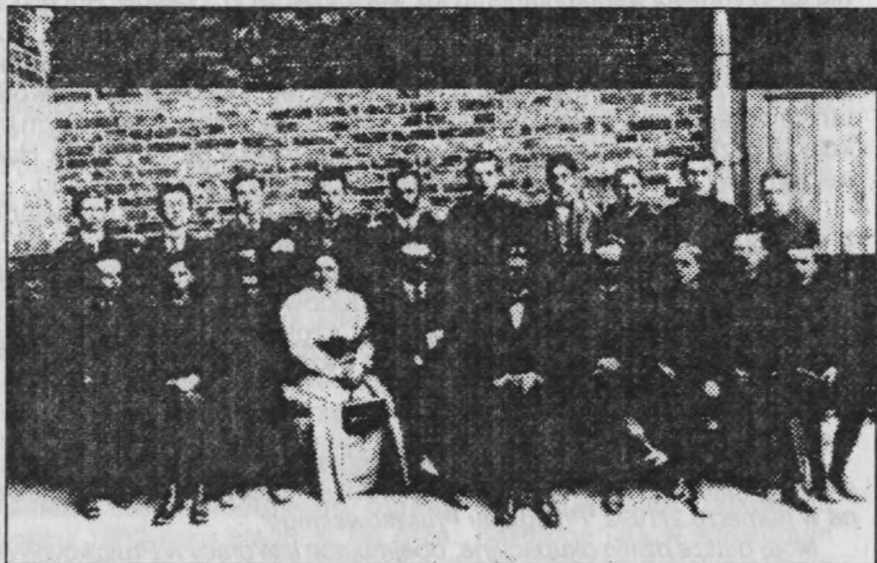
Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z historii 3 klasowej Szkoły Handlowej Towarzystwa "Jedność"

Ministerstwo Przemysłu i Handlu po długotrwałych zabiegach udzieliło Towarzystwu "Jedność" w dniu 7 kwietnia 1910 r. zezwolenia na otwarcie Szkoły Handlowej, mając na uwadze kształcenie przyszłych urzędników Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej ¹.

Była to druga po Warszawskiej Szkole Kupców ², tego typu placówka w Królestwie.

Średnia Szkoła Handlowa kl.V. 1912 r.

Szkoła pruszkowska była szkołą męską i liczyła 170 uczniów. Mieściła się początkowo przy ul. Ogrodowej nr 1 w domu Otto Frankego, następnie

---

1/ Roczniki Inwestycyjne o nowych prawach. W-wa, 7 kwietnia 1910

2/ Hass L. Dzieje Pruszkowa. KiW, W-wa 1983, str.170

3/ Relacja Marii Piekarcz

na ulicy Narodowej 9 w domu Bentyna, aż wreszcie zajęła budynek wygodniejszy na ul. Narodowej nr 23 (obecnie mieści się tam Urząd Pocztowy) ³.

Szkoła była 3 klasowa, a łącznie z klasami przygotowawczymi dawała wykształcenie objęte programem sześcioklasowych zakładów naukowych ⁴.

Zakres wiadomości kandydatów wstępujących do Szkoły Handlowej ustalał "Komitet Pedagogiczny", zaś wysokość opłat "Rada Opiekuńcza". Zakres wiadomości i wysokość opłat zatwierdzało Ministerstwo Przemysłu i Handlu ⁵.

Pieczęć nad szkołą sprawowała wyłoniona przez koło "Jedność" Rada Opiekuńcza z inż. Janem Gryżewskim i Piotrem Piotrowiczem ⁶.

Członkowie należący do Wzajemnej Pomocy Szkolnej Pracowników Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej w klasach przygotowawczych płacili 30 rubli, a w następnych klasach 40 rubli rocznie. Dla rodziców nie stowarzyszonych w "Jedności" opłata wynosiła 50 i 60 rubli rocznie. Możliwość korzystania z zakresu 6 klas mogły uzyskać dzieci nie kolejarzy z okolic podwarszawskich.

Zarząd "Drogi" dla młodzieży niezamożnej udzielał stypendium w wysokości 15 rubli rocznie.

Utrzymanie szkoły było bardzo kosztowne i tak np. w 1910/1911 r. wydatki na szkołę wyniosły 6200 rubli, a opłaty za czesne przyniosły ogółem 3500 rubli. Różnicę pokrywało Koło "Jedność" ⁷.

Sami uczniowie organizowali zabawy ogrodowe, wystawiali sztuki teatralne w Domu Kultury Kolejarza w tzw. "Szwajcarii" ⁸. W ten sposób zachęcano ludność Żbikowa do organizowania życia kulturalnego.

Po 1911 r., tj. od chwili nabycia przez Rząd akcji Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej straciła rację bytu "Jedność". Utrzymywane przez nią placówki szkolne pozostały bez zaplecza finansowego i nie mogły dalej egzystować ⁹.

Różnymi sposobami starano się zdobyć pieniądze. Świadczy o tym notatka zamieszczona w Kurierze Warszawskim:

Zabawa w Żbikowie

W ogrodzie przy warsztatach Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej w Żbikowie (st. Pruszków) odbędzie się jutro wielka zabawa na rzecz miejscowej szkoły handlowej tow. "Jedność". W zabawie przyrzekli bezinteresowny

4/ Hass L. "Dzieje..." str.170

5/ Roczniki Inwestycyjne o nowych prawach W/wa 7 kwietnia 1910 r.

6/ Hass L. "Dzieje..." str.1717

7/ Hass "Dzieje..." str.171

8/ Relacja Marii Piekarz

9/ Hass L. "Dzieje..." str.173

L. 405

WYŻSZA SZKOŁA HANDLOWA W WARSZAWIE
KOSZYKÓWA 9.

ŚWIADECTWO.

Niniejszym stwierdzam, że pan Romuald Smigielski
urodzony 14 października 1898 r.
na zasadzie Świadectwa Instytutu Handlowego Towarzystwa "Zjedności"
w Lublinie z dn. 20 czerwca 1914 r.

w roku 1914 był imatrykulowany na sem. I WYŻSZEJ SZKOŁY HANDLOWEJ
W WARSZAWIE.

Pan Romuald Smigielski słuchał
wykładów w ciągu lat 1914/15 - 1921/22 i ma zaliczon 6 semestr 00 na
podstawie wykazów semestralnych. Egzamin ogólny pan Romuald Smigielski
został depurowany do egzaminu ogólnego na mocy decyzji Rady Starożytności z dn.
28.11.1921 r. który to egzamin p. Romuald Smigielski zdał o marcu 1922 r. wyg. 24.11.1921 r.

Pan _____ otrzymać może dyplom
WYŻSZEJ SZKOŁY HANDLOWEJ po _____

Warszawa, dn. 28 października 1922 r.

REKTOR
WYŻSZEJ SZKOŁY HANDLOWEJ
[Signature]

udział: p. Maria Marjewska - artystka warszawskich teatrów rządowych, p. Józef Zajdowski - transformista i humorysta oraz p. P. Kołodziński - monologista. Akompaniować będzie p. Nawrot, dyrektor orkiestry teatru na Dynasach. Oprócz tego zabawę urozmaicą: przedstawienie kinematograficzne, tańce, zabawy dziecięce, "poczta francuska", strzelanie z łuku i kuszy, ognie sztuczne itd. Podczas zabawy przygrywać będzie orkiestra kolejowa pod dyrekcją p. Adolfa Sonnenfelda" ¹⁰.

Szkoła istniała do 1915 r. Od początku cieszyła się dużym uznaniem społeczeństwa, władz administracyjnych i szkolnych. Niektórzy po ukończeniu Szkoły Handlowej Towarzystwa "Jedność" rozpoczynali studia w Szkole Głównej Handlowej ¹¹.

10/ Kurier Warszawski nr 225 z 16 sieronia 1913 r. str.5

11/ Relacja Marii Bednarskiej.